

Westerhof in Woudsend

(deel 2)

Als intro voor dit tweede deel vermeld ik dat De levensverzekering Maatschappij Utrecht op 28 augustus 1905 op voorstel van de ouders een verzekering van VIJFTIG GULDEN afsloot op het leven van Jille Binnes Westerhof, die betaalbaar werd bij het overlijden aan de rechthebbenden. De wekelijkse premie bedroeg 3 cent!

Jille Westerhof trouwde op 9 mei 1914 met Saeske (of Seaske, maar in de praktijk Teatske) van der Wal, een dorpsgenote en dochter van slager Jacob van der Wal en zijn vrouw Marijke van der Brug. Ik noem deze namen hier alvast omdat de namen Jacob en Marijke verderop in dit verhaal weer terugkomen bij de vier kinderen van het echtpaar. Ach, laat ik ze maar meteen noemen in chronologische volgorde: Binne (1915-1999), Jacob (1917-2000), Marijke (geboren in 1921) en Eeuwe (1928-1998).

Van Binne en Jaap kunnen we een leuke foto uit 1918 laten zien.

De oudste twee zonen zouden bij Jille in het bedrijf meewerken en hem later opvolgen. Jacob (in de wandeling Jaap genoemd) had eigenlijk graag verder willen leren, maar ja, in die tijd had je als kind niet veel in te brengen en dus werd hij naar de ambachtschool gestuurd. Jaap was niet zo groot van stuk en moest op een krukje staan om zijn werk aan de draaibank goed uit te kunnen voeren.

Midden jaren vijftig was Jaap regelmatig ziek, werd een paar keer geopereerd en het was zelfs “kantje boord” zoals ze wel zeggen. Gelukkig kwam hij er bovenop maar moest wel ander, lichter werk zoeken. Hij werd boekhouder bij een bedrijf in Sneek en verhuisde daar in 1958 ook naartoe. Met een toen veel geregelder leven kwam hij er ook toe om zijn verzameldriften uit te leven. Hij bezocht beurzen en legde in de loop der jaren een prachtige verzameling prentbriefkaarten van Woudsend aan, maar ook van Duits noodgeld, boeken over Friese onderwerpen en nog zo het een en ander.

Jaap was getrouwd met Riemke Glashouwer (1920-1988) en kreeg twee kinderen, de ons allen bekende Hilly en een zoon Jille Binne, een landelijk bekende numismaat en organisator van muntenevelingen. Zijn hobby is Friese paarden mennen.

Van Hilly weet de gemiddelde lezer van dit blad al voldoende dank zij haar erg leuke boekje “Kind zijn in de jaren vijftig” en haar bijdragen aan dit maandblad.

Marijke was enige dochter. Over haar koeriersdiensten heb ik geschreven in het boek “Woudsend en Woudsenders in Oorlog en Verzet”. Marijke vertelde een leuke anekdote uit haar lagere schooltijd toen ze bij meester Van der Brug in de klas zat. Meester Van der Brug was gewend een krijtje te gooien naar kinderen die kletsten. Natuurlijk gebeurde dat Marijke ook een keertje en de meester snauwde haar toe: jij onnozele gans, breng hier dat krijt!

Marijke heeft eigenlijk nooit een vaste baan gehad, al deed ze thuis en elders veel aan huishoudelijke hulp. Na de oorlog ging Marijke o.a. in 1949 met werkvakantie naar Zweden. Dat weet ik omdat ik een prentbriefkaart van een duo Friese paarden voor een sjees heb, die door Beppe aan haar in Stockholm werd verstuurd. Ze bleef drie maanden in Zweden en in Zwitserland bracht ze een half jaar door als gezinshulp. In 1953, na de watersnoodramp, ging ze een maand met Zeeuwse kinderen naar Frankrijk om de kinderen weer op verhaal te laten komen.

Marijke trouwde op 35-jarige leeftijd met Diedert Frankena, een aannemer uit Lemmer en woonde aanvankelijk ook in die plaats. Bij de dood van haar moeder ging het echtpaar Frankena-Westerhof bij vader Jille inwonen en verzorgden zij hem tot z'n overlijden, twaalf jaar later.

Marijke en Diedert bleven op het adres Op 'e Romte wonen, waar Diedert overleed. Marijke bleef er nog enkele jaren alleen wonen tot zij in 2001 naar Talma Hiem in Balk verhuisde. Daar heeft zij vanaf tweehoog een mooi uitzicht op het voorplein en voelt ze zich er heel goed thuis.

De jongste zoon Eeuwe heeft een technische opleiding in Leeuwarden gevolgd (de MTS) en kreeg een baan bij de gemeente Wymbritseradiel. Hij huwde en het echtpaar kreeg twee jongens en een meisje die alledrie ongehuwd zijn gebleven.

De naam Westerhof sterft snel uit omdat alleen meerdere dochters kinderen kregen en de mannelijke nakomelingen niet voor het behoud van de naam hebben gezorgd.

De oudste zoon Binne heb ik voor het laatst bewaard omdat hij zijn leven lang in Woudsend heeft gewerkt, gewoond en gerechtenierd, al stierf hij in het Academisch Ziekenhuis te Groningen.

Binne was getrouwd met Cornelia Ferwerda die in 1915 in Irnsum geboren is. Zij woont nog steeds in Woudsend en u kunt haar bijna dagelijks tegenkomen in het dorp, lopend of op de fiets. Zij is een krasse en nog zeer actieve dame. Het echtpaar Westerhof-Ferwerda kreeg vier dochters: Nienke (1941), Teatske (1942), Janke Klaske (1947) en Marijke (1951). Misschien hadden ze ook graag een zoon gehad, maar zoals Binne zelf gezegd schijnt te hebben: "It lêste stikje kin ik er mar net oanbreidzje".

Binne was niet minder dan 42 jaar bij de vrijwillige brandweer, waarvan hij op een gegeven moment ook de commandant werd. Jarenlang was hij ook voorzitter van de "Commissie voor het Woudsender Skûtsje" en als hobby jaagde hij graag.

Rond 1953 hadden zij een nieuwe woning annex garage aan de Vosselaan laten bouwen waar zij het beroep van garagehouder, taxi- en verhuurbedrijf uitoefenden en aan de weg een benzinepomp hadden staan. Vanzelfsprekend kwam het bedienen van de pomp meestal voor rekening van Corrie, die daarnaast ook taxiriten deed. Verder was zij bestuurslid van de afdeling Sneek van de Plattelandsvrouwen. In 1967 werd het bedrijf aan F. Mulder verkocht en thans is het eigendom van B. Pietersma.

Jille Westerhof mocht dan vanouds koperslager zijn, die bezigheid oefende hij pas weer uit na zijn pensionering. Veel meer was hij gedurende zijn leven zinkwerker, onderhoudsmonteur van de Woudsender Electriciteitscentrale, installateur van gas, water en elektra, taxirijder enz. Daarbuiten was

hij o.a. commandant van de vrijwillige brandweer in Woudsend. Het vele kloppen en slaan van het zinkwerk veroorzaakte later wel een erge doofheid bij Jille, iets waaraan zijn zonen ook niet ontkwamen. Er gaat ook het verhaal dat er een zinken bak aan de zuivelfabriek is geleverd voor de melkafdeling en dat later half Woudsend aan de schijterij was doordat de melk met zink was vergiftigd. Voor de historische juistheid van dit verhaal sta ik niet in.

Zonen Binne en Jaap deden dezelfde werkzaamheden in het familiebedrijf als hun Heit. Er waren er ook altijd diverse personeelsleden en daar hebben we een mooie opname van. U ziet v.l.n.r. Jabik de Jong, Binne, Jaap, Eeuwe en Willem Deden. Eerstgenoemde had de bijnaam Jabik Poat en dat zal zijn vanwege zijn voet met een afwijking. Ik kan me zijn klompvoet nog wel herinneren. Behalve genoemden hebben ook Kees de Koe, Douwe Hannes, Hendrik Kuipers en Oeds van der Wouden bij de firma Westerveld gewerkt en veel ervaring opgedaan. Opvallend is dat de meesten later zelfstandige ondernemers werden.

Deden en De Koe in Woudsend, Hannes begon een fietsenzaak in Tjerkgaast, Kuipers en Van der Woude werden ondernemer in resp. St. Nicolaasga en IJlst.

Op de foto dragen ze allemaal een overall, alleen Binne draagt er ook een stropdas bij.

Over Jabik, officieel Jacob K. de Jong, vond ik een berichtje met de kop “Koperslager af” in het Sneeker Nieuwsblad uit december 1954. Ik citeer het compleet:

Woudsend. Onze dorpsgenoot de heer Jacob K. de Jong heeft wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd, zijn ontslag genomen bij de Gebroeders Westerhof alhier. De Jong, in zijn jongensjaren altijd “Lytse Jabik” genoemd en door velen van zijn leeftijd nog, is ruim 40 jaar als knecht bij de familie Westerhof werkzaam geweest. Hij was steeds een goede werkracht, die, evenals zijn baas Jille Westerhof, het vroegere koperslagersvak een mooi ambacht vond dat veel afwisseling bood, maar waarvoor een goede vakkennis vereist was. Baas en knecht waren beide even oud en ook prima vakmensen en nog dikwijls spraken zij elkaar over het geliefde werk.

U moet niet denken dat de vrouwen in de familie Westerhof konden volstaan met op tijd warm eten op tafel te zetten en de kinderen op te voeden. Behalve het garagebedrijf was er daarnaast ook een winkel waar bijna geen nee te koop was.

Aanvankelijk schijnt de familie aan de Westzijde van de Midstraat te hebben gewoond waar later Akke Fortuin woonde.

Onbekend is in welk jaar naar de overkant van de straat werd verhuisd. In ieder geval heeft de firma Rijnja een nieuw huis voor J.B. Westerhof gebouwd in 1927 en dat zal het pand met garage zijn waar tot voor kort de bloemenzaak was gevestigd. Hoe dan ook, de voorkant van de woning diende als winkel waar honderden zaken werden verkocht.

Ik heb een reclameblaadje van vlak na de Tweede Wereldoorlog waar niet minder dan 93 artikelen worden genoemd, variërend van strijkijzers, theezeefjes, ovenschotels, wasknijpers, wringerbokken, rijwielen, tobben, bloemgieters, bedkruiken tot melkkannen. Ook uit een kleine advertentie uit 1952 blijkt wel dat Westerhof van vele markten thuis was.

En wie deden de verkoop? Dat waren natuurlijk de echtgenotes, want de mannen waren voor hun werk op pad. Jille/Teatske was de eerste die op de winkel mocht passen: zij deed dit tot ongeveer 1940 waarna Binne/Corrie haar opvolgde tot 1946. Vanaf laatstgenoemd jaar tot 1958 waren het Jaap en Riem die de winkel verzorgden, de in- en verkoop regelden, de omvangrijke administratie uitvoerden enz. enz.

Er zijn enkele aardige verhalen aan de winkel verbonden. Zo was er een mevrouw Hiele/Geerts uit de Zevenbuurt waar uitgerekend op zondag vaak een gloeilamp stuk ging. Deze vrouw had uiteraard meteen een nieuwe lamp nodig en, wetende dat Westerhof op zondag geen geld aannam, beloofde dan maandag wel te komen betalen. Onnodig te zeggen dat Westerhof naar het geld kon fluiten.

Een betere klant was mevrouw Falkena van Smallebrugge die met haar dochter langs kwam om een uitzet voor haar te bestellen. Er kwamen vele dunne en dikke catalogi op tafel waaruit moeder en dochter een keuze maakten. Ze bestelden allerlei keukengerei, bestek, een kookkachel en wat dies meer zij. Natuurlijk nam dat heel veel tijd in beslag, zodat de dochter met het gezin Westerhof mee at en mevrouw Falkena haar eigen prakje liet opwarmen omdat zij suikerpatiënte was en dus haar eigen dieet moest volgen.

Binne en Corrie waren pas getrouwd toen zij een familielid in de winkel kregen die om een kamerfiets vroeg. Wat is dat in hemelsnaam, dacht Corrie, maar het schoot haar nog bijtijds te binnen dat het om een po ging. Zij haalde een po tevoorschijn en noemde de prijs. Oké zei het familielid, dat weet ik dan, maar ik ga eerst in Sneek kijken of het daar niet goedkoper is. Een paar dagen later kwam hij terug en kocht toch maar de po bij Westerhof.

Men had ook een Hoover wasmachine in de verhuur, zelfs tot in de jaren vijftig. De wasmachine stond op een onderstel met vier wieltjes met luchtbanden en werd naar de klant gebracht en ook weer gehaald.

Er kwamen ook heel wat klanten aan de deur die keteltjes en etenspannen lieten repareren. De gaatjes werden met tin dichtgemaakt of er werd zelfs een geheel nieuwe bodem ondergezet. Voorts liet men klompen waarvan de kop gearsten was met krammen vastzetten.

Ik herinner me wel zo iets. De klomp werd dan met een zaag van een klein sleufje voorzien. Een kram ging dan in die sleuf en werd aan weerszijden van de klomp vastgespijkerd. Ja, dat was in de tijd dat we nog zuinig waren en ook wel móesten zijn.

Van Westerhof bewaar ik ook de eerste nota die mijn ouders op 1 juli 1937 van hem kregen. Mijn ouders waren, ruim 3 weken na hun huwelijk, per 1 juni gaan samenwonen en hadden kennelijk nog van alles nodig. Zij kochten een toiletemmer, een akker met ketting, een blauw stoofje met goudband, een groene doofpot met goudband, een plafondlamp in de gang, een Philips gloeilamp van 78 Watt en nog wat kleinigheden. Bovendien moesten er wat leidingen op zolder verlegd worden, schilderijen e.d. opgehangen worden en werd een batterij voor een zaklamp geleverd. Dat alles bij elkaar voor f. 40,50. Dat was wel in de tijd dat mijn moeder met f. 10,- huishoudgeld per week moest rondkomen.

Rond 1939 liet Jille Westerhof een nieuw huis bouwen aan de

Molenstraat waarvan we een aardig fotootje van mei 1940 kunnen laten zien. De woning werd door Douwe Hessels de Jong gebouwd voor een bedrag van f. 8.000 en was voorzien van moderne gemakken als een inpandig toilet, een bad en centrale verwarming. Dit stijlvolle huis werd in ongeveer 1952 verkocht voor f. 15.000 en achtereenvolgens woonden daar meester Bos en meester Winter en thans Jelle van Netten.

Jille en Teatske verhuisden naar een nieuwbouwwoning aan Op 'e Romte 5 waar ze op zaterdag 9 mei 1964 het gouden huwelijksjubileum her-

dachten. Het werd een zeer geanimeerde dag vooral ook omdat de firma Ozinga uit Sneek, waarmee de jubilaris altijd een bijzondere zakenrelatie had onderhouden, voor een A-Ford uit 1931 met chauffeur had gezorgd om het gouden echtpaar naar Oranjevoud te rijden. Als extra attentie was de antieke auto voorzien van het nummer A 142, het nummer van Westerhof's allereerste auto.

We kunnen u drie schitterende foto's van die dag laten zien. Allereerst een wellicht verkleinde foto van het vrolijke echtpaar aan de deur van hun

woonhuis en dan een foto van de antieke koets met chauffeur en het echtpaar geleund tegen de carrosserie. De derde foto toont het hele gezin Westerhof met de auto voor de woning. U ziet v.l.n.r. Diedert Franke-na, Marijke Westerhof, Jille Westerhof, Teatske van der Wal, Jaap Westerhof (die een stapje achteruit deed om het nummerbord goed zichtbaar te doen zijn), Corrie Ferwerda, Riemke Glashouwer, Eeuwe Westerhof, Hittie de Jong (vrouw van Eeuwe) en ten-slotte Binne Westerhof. Een pracht van een familiefoto!

Over Jille Westerhof kwam op 15 maart 1973 een aardig stukje in het Sneeker Nieuwsblad te staan met de hier afgebeelde foto. Het is getiteld: "Sa lang as 'k kin, piel 'k in bytsje troch". Daarin wordt vermeld dat de 84-jarige heer Westerhof dagelijks minstens zes uur in zijn

hok is te vinden waar hij, gewapend met hamer en vijl, koper te lijf gaat. Na het overlijden van zijn vrouw in 1967 werden hem de dagen te lang en zocht hij soelaas in zijn oude vak van koperslager. Voor familie, vrienden en kennissen vervaardigde hij gebruiks- en siervoorwerpen als bloempotten, peperstrooiers, doofpotten en akers. Dit gebeurde vooral in de herfst en winter, want 's zomers ging Westerhof graag een rondje om het Slotermeer fietsen en vroeg ook de tuin zijn aandacht, de bleek maaien,

hagen knippen en boontjes zaaïen in de tuin. Van stilzitten hield Westerhof niet; vanouds was hij gewend om vijf uur 's ochtends te beginnen tot 's avonds een uur of acht. Jille Westerhof overleed op 6 maart 1980, bijna 92 jaar oud.

Hilly had me al gezegd dat er wel een hele Driuwpoëlle volgeschreven kon worden over de familie Westerhof. Dat moge waar zijn, ik zal me daar toch niet aan bezondigen. Het is aan de familie zelf om een uitgebreide biografie over hun geslacht te schrijven. De lezers van De Driuwpoëlle moeten het doen met de markante zaken die we hier hebben aangestipt. Hilly, ik hoop dat je een beetje tevreden bent over onze co-productie.

November 2005